

ČESKÁ SEKCE MEZINÁRODNÍ
SPOLEČNOSTI PRO VÝCHOVU UMĚNÍM

V Olomouci 23. května 2024

Prohlášení výboru České sekce INSEA k navrhovaným revizím RVP ZV v oblasti Umění a kultura

Vážená oborová komunito,

už je to rok, co v médiích proběhla vlna kritických připomínek k představené revizi vzdělávací oblasti Umění a kultura v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Řada výtvarných a hudebních pedagogů a dalších představitelů odborné a učitelské veřejnosti formulovala jasná stanoviska, obhajující nutnost zachování stabilní pozice VV a HV v současné i budoucí vzdělávací koncepci, podobně jako je tomu v dalších zemích Evropy.

Po roce se setkáváme s návrhem aktualizovaným, integrujícím „nové“ výchovy (filmovou/audiovizuální, dramatickou a taneční a pohybovou) k tradičním předmětům — výtvarné a hudební výchově. V aktuálně předloženém návrhu sice zmizely — dříve navržené — zmínky o volitelnosti libovolných dvou z celkem pěti výchov (což by fakticky mohlo ohrozit existenci výtvarné výchovy na některých školách), přesto současný návrh vnímáme jako neméně problematický.

Je třeba připomenout, že navržený slepenec *výtvarné a filmové výchovy a hudební, taneční a dramatické výchovy* je odborně podložen jen zdánlivě. Integrované obory sice mají styčné oblasti či průniky, zároveň ale mají také zcela jedinečné bazální obsahy a tvůrčí praxi, stejně jako samostatný didaktický a teoretický diskurz a terminologii. Nový návrh RVP ZV se tak snaží o nemožné: spojit v jeden různé obory a najít termíny, jež by společný obsah popsaly.

Bohužel se to tvůrcům nepodařilo, text popisující očekávané výsledky učení je nekvalitní, nekoherentní, s chybami. Oproti předešlému RVP ZV je současný návrh — alespoň v naší oblasti — jednoznačně horší než ten předešlý. (Jen pro zajímavost dodejme, že dosud platný kurikulární dokument již ve stávající podobě umožňuje libovolnou integraci audiovize, jež je jedním z typů vizuálně obrazných vyjádření. Z hlediska koherence a terminologie je „starý“ návrh mnohem kvalitnější než návrh revidovaný.)

Stále trvá jedna z hlavních kritik předchozích revízi vzdělávací oblasti Umění a kultura: je současné školství připraveno pojmout obory, jejichž didaktické platformy vznikly během předchozích několika let bez souvislejší kontinuity a odborné pedagogické diskuse v kontextu základního vzdělávání?

Je vůbec možné koncipovat tak výraznou změnu rámcového vzdělávacího programu bez pokusného ověření a bez jediného plně aprobovaného pedagoga? (Viz zejména neuvěřitelný návrh oboru *hudební, taneční a dramatické výchova*.)

Existují relevantní důvody, proč učit na základní škole zrovna film? Proč tříštit oblast Umění a kultura o další obory, jejichž výchovně-vzdělávací role v hlavní linii základního vzdělávání je minimálně diskutabilní — zejména v situaci zcela nedostatečné hodinové dotace? Je koncepční přesun filmové výchovy ze zájmové vzdělávací sféry¹ do oblasti výtvarné edukace podpořen nějakými studiiemi? Jsou tyto změny nutné v době, kdy VV přirozeně experimentuje s principy audiovizuální tvorby v rámci své vlastní didaktické koncepce? Při pohledu tzv. „zdola“ – z praxe ZŠ – se nelze ubránit dojmu, že toto tříštění sil pozici Umění a kultury spíše oslabí.

Navzdory proklamacím o inovacích v očekávaných výsledcích učení zcela chybí reflexe současných trendů vizuální kultury, jako je práce s virtuální realitou, umělou inteligencí, vizuální komunikací na sociálních sítích a digitálních médiích. Koncept nereflktuje ani vizuální gramotnost, tolik důležitou pro orientaci ve světě hybridních hrozeb a obrazových manipulací. Jako samostatná obsahová doména vymizelo rozvíjení smyslové citlivosti, dnes tolik důležité. V případě hudební výchovy je pak prakticky zcela zbořena koncepce oboru jako takového.

¹ Dodejme, že ani tam nemá filmová výchova příliš rozvinutou praxi, viz např. její minimální zastoupení na základních uměleckých školách.

Namísto soustředěného rozvíjení schopností žáků a oborových inovací se obsahy rozměňují, na malý prostor se vměstává nepřiměřené množství očekávaných výsledků různých oborů. Bez změn v časové dotaci výuky a plošné přípravě pedagogů nemá žádný z nich šanci být kvalitně realizován.

Mrzí nás současný postoj NPI, který nereflektuje smysluplnost kontinuální výtvarné výchovy a výchovy hudební a nehledá pro ně stabilní pozici. Stejně tak nereflektuje kritické hlasy pedagogických fakult, otevírá cestu didaktickému zmatení a selhání v nepřipravené praxi — a nahrává úzkým zájmovým kruhům, které se ve specifické realitě českého základního školství příliš neorientují.

Jako výtvarní pedagogové nemáme samozřejmě nic proti filmu jako takovému, je to jedinečné médium, ale jeho obsahy se uplatní spíše v rámci základního uměleckého školství či v zájmové a neformální sféře vzdělávání. Právě tam může filmová výchova nalézt adekvátní časové dotace a odpovídající technologickou platformu.

Poslední, co vzdělávací oblast Umění a kultura potřebuje, je inovace skrze kombinaci nesourodých „oborů“ a zdánlivě příbuzných uměleckých disciplín. Naše školství naopak potřebuje soustavnou péči o kvalitní a aktualizované metodiky, přehledné, realistické a soudržné kurikulární zázemí s podporou integrace obsahů jiných vzdělávacích oblastí, v jehož rámci se bude učitelům a učitelkám dobře pracovat.

Výbor České sekce Mezinárodní společnosti pro výchovu uměním — s podporou světového vedení své mateřské organizace — vyjadřuje s navrženou podobou vzdělávací oblasti Umění a kultura zásadní nesouhlas.

Za Českou sekci INSEA —

PhDr. Aleš Pospíšil, Ph.D.
předseda České sekce INSEA

doc. Mgr. Petra Šobáňová, Ph.D.
místopředsedkyně České sekce INSEA

Za členy výboru České sekce INSEA

Česká sekce INSEA, z. s., Univerzitní 3, 779 00 Olomouc, insea@post.cz,
www.insea.cz, <https://www.facebook.com/ceskasekceINSEA/>, IČ: 49280228,
účet spolku: 2400943111/2010

Jana Jiroutová, M. Phil., Ph.D.
Mgr. Karel Řepa, Ph.D.
Mgr. Lucie Tikalová, Ph.D.
Mgr. et Mgr. Klára Zářecká, Ph.D.

Česká sekce INSEA, z. s.
národní sekce
Mezinárodní společnosti pro výchovu uměním
(International Society for Education through Art)
Univerzitní 3, 779 00 Olomouc
insea@post.cz

Česká sekce INSEA, z. s., Univerzitní 3, 779 00 Olomouc, insea@post.cz,
www.insea.cz, <https://www.facebook.com/ceskasekceINSEA/>, IČ: 49280228,
účet spolku: 2400943111/2010